

ÖZET/ABSTRACT

Geçmişten günümüze kadar doğanın insanlar tarafından tedavi amaçlı kullanıldığı bilinmektedir. Bakım merkezlerindeki zihinsel ve ruhsal engellilerin doğa ile bütünleşmesini sağlayan hortikültürel terapi bahçeleri (HTB), engellilerin kendilerini iyi hissetmeleri, streslerinin azalması veya stresten uzaklaşmaları gibi etmenler ile tedavilerini olumlu yönde etkilemektedir. Dünyada sağlık kurumlarında uygulanmış birçok hortikültürel terapi bahçesi örneği bulunmaktadır. Bu çalışmalar konuya verilen önemi ortaya koymaktadır. Türkiye'de ise son zamanlarda sık sık gündeme gelen bir konu olmasına karşın yeterli önemin verilmediği yapılan uygulamalarda gözlemlenmektedir. Bu kapsamda Türkiye genelinde özel bakım merkezlerinde bulunan HTB'nin mevcut durumu ortaya konulmuştur. Çalışma alanı olarak seçilen İzmir-Seferihisar Kumrular Konakları Özel Bakım Merkezi'nin mevcut hortikültürel terapi bahçeleri planlama ve tasarım özellikleri açısından değerlendirilmiş ve planlama-tasarım-uygulama ve yönetimine ilişkin öneriler getirilmiştir. Bu doğrultuda çalışma genel olarak; veri toplama, analiz, değerlendirme ve sonuç olmak üzere dört aşamadan oluşmaktadır. İlk olarak HTB'nin tasarım ölçütleri belirlenmiştir. Konu ile ilgili kavramlar, ilgili yasa ve yönetmelikler ve istatistiklere ilişkin literatür taraması yapılmıştır. Ayrıca, ulusal ve uluslararası HTB uygulamaları incelenmiştir. Türkiye'de Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına bağlı 163 özel bakım merkezi ile telefon görüşmeleri yapılmıştır. Özel bakım merkezlerindeki 15 yönetici ile gönüllülük esasına dayanarak web anket çalışması yapılmıştır. Türkiye'deki Özel Bakım Merkezleri'nde bulunan HTB'nin tasarım özellikleri incelenmiş ve genel yeterlik durumu ortaya konulmuştur. İzmir- Seferihisar Kumrular Konakları Bakım Merkezi'nde 2017 yılının Temmuz ayında 10 günlük süre içinde alan çalışması yapılmıştır. Bu süreçte, alanda gözlemler ve incelemelerde bulunulmuştur. Hastaların, çalışanların ve yakınlarının faaliyetlerini belirlemek ve kullanıcı ihtiyaçlarını tanımlamak amacıyla "Yarı Planlanmış Röportaj ve Anket" ile "Davranış Haritalama" olmak üzere iki farklı yöntem kullanılmıştır. Sonuç aşaması, "HTB'nin Türkiye'deki Durumu ve Genel HTB'ye Yönelik Öneriler" ve "Alana İlişkin Öneriler" olmak üzere iki bölümde ifade edilmiştir. Öncelikle, tez süresince elde edilen veriler sonucunda Türkiye'de hortikültürel terapi alanıyla ilgili bilgi eksikliği olduğu saptanmış ve bu konunun iyileştirilmesine yönelik öneriler getirilmiştir. İkinci olarak, kurum bahçesi ile ilgili yapılan gözlem, görüşme ve anketler yardımıyla bahçenin mevcut durumu ortaya konulmuştur. Kullanıcı istek/ ihtiyaçları ve de HTB'de bulunması gereken tasarım ölçütleri temel alınarak kurum için hortikültürel terapi bahçesi tasarlanmıştır. Bu çalışmadan elde edilen sonuçların zihinsel ve ruhsal engellilere yönelik bakım merkezlerinde var olan HTB'nin geliştirilmesi için yararlı olacağı; bu bakım merkezlerinde hortikültürel terapi bahçesi tesis edilmesi durumunda ise yol gösterici olacağı düşünülmektedir. Anahtar Kelimeler: Peyzaj planlama ve tasarımı; hortikültürel terapi bahçeleri; özel bakım merkezleri; İzmir-Seferihisar Kumrular Konakları Özel Bakım Merkezi. Bilim Kodu: 502.11.01

It is known that nature has been used for treatment by people from past to present. Horticultural therapy gardens (HTGs), which provide the commune with nature for the people with mental and psychological disabilities in the care centers, helps people with disabilities to feel good, reduce stress or move away from stress and have a positive impact on their treatment. There are many examples of horticultural therapy garden applied in health institutions around the world. These practices reveal the importance given to the subject. In Turkey, it has been observed in practices were made, that it hasn't given enough importance in spite of it is a subject on the agenda lately. In this context, it was revealed the current status of HTGs located in private care centers throughout Turkey. İzmir- Seferihisar Kumrular Konakları Private Care Center, which were selected as the study area, were evaluated in terms of the current horticultural therapy garden planning and design features and recommendations were made regarding its planning-design-implementation and management. In this direction, the study in general, is constituted of four stages that are data collection, analysis, evaluation and results. First, the design criteria of HTGs were determined. It was made that a literature review on the related concepts, related laws and regulations and statistics. In addition, HTGs, had practiced in our country and worldwide zone, have been examined. Telephone interviews with 163 private care centers which are allied with the Ministry of Family and Social Policies in Turkey, had made. The web-survey was conducted on a voluntary basis with 15 people who were managers in private care centers. The design characteristics of HTGs, which are located in the private care centers in Turkey were examined, and their general sufficiency conditions were revealed. A field study was carried out in Izmir-Seferihisar Kumrular Konakları Private Care Center for 10 days in July 2017. During this period, observations and investigations were made in the area. Two different methods were used: "Semi-Planned Interview and Questionnaire" and "Behavior Mapping" to identify the activities of employees, patients and their relatives and to identify the patients' needs. Result stage, is expressed in two sections which are "HTGs' Status in Turkey and Suggestions for general HTG" and "Recommendations regarding this area". First, as a result of data obtained during the thesis, it was found that there is a lack of information about the horticultural therapy in Turkey, and it was made suggestions for improving these issue. Secondly, the current situation of the garden of the institution has been revealed with the help of observations, interviews and questionnaires about it. A horticultural therapy garden has been designed by basing on user requests and needs as well as design criteria that should be found in horticultural therapy gardens, for the organization. The results that were obtained this study will be useful for the development of horticultural therapy gardens in the care centers for the people with mental and psychological disabilities; it is thought that the study will be a guide, in the case of the establishment of a horticultural therapy garden in these care centers. Keywords: Landscape planning and design; horticultural therapy garden; private care centers; İzmir-Seferihisar Kumrular Konakları Private Care Center. Science Code: 502.11.01